

Автори наукових праць, з одного боку, роблять внесок у науку, а з іншого – споживають наукову інформацію шляхом ознайомлення з текстами наукових праць, копіюючи їх. Таким чином, автори одночасно створюють і споживають інтелектуальні ресурси, які зазвичай морально застарівають і втрачають наукову значущість (особливо в галузях науки, що швидко розвиваються) [2].

Можна дійти висновку, що нині ІТ у науковій діяльності є незамінними помічниками і водночас знаряддями праці учених. Завдяки сучасним технологіям, вчений може максимально сконцентруватися на своєму дослідженні, не витрачаючи сили та час на організаційні моменти. Це стосується всього ходу дослідження: від збору первинних даних до подання результатів.

Сфера наукової діяльності фахівців з фізичної терапії, ерготерапії із задоволенням використовує всі досягнення в галузі інформаційних технологій, що дозволяє їй рухатися та стрімко розвиватися.

Використана література:

1. Бакалюк Т. Г., Стельмах Г. О., Макарчук Н. Р. Телереабілітаційні технології в підготовці фахівців з фізичної терапії. *Медична освіта*. 2022. № 3. С. 5-9.
2. Буйницька О. П. Інформаційні технології та технічні засоби навчання : навчальний посібник для студ. вищ. навч. закладів / МОНУ ; Київський університет ім. Бориса Грінченка. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 240 с.

УДК 378.091.12:005.336.2

Мося І. А.

*кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник
лабораторії науково-методичного супроводу
підготовки фахівців у коледжах і технікумах
Інституту професійної освіти НАПН України
м. Київ, Україна*

АКТУАЛЬНІСТЬ ЦІЛЕСПРЯМОВАНОГО РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ФАХОВИХ КОЛЕДЖІВ

На сучасному етапі модернізації системи фахової передвищої освіти, що спричинена, зокрема, і особливими умовами її функціонування педагогічний працівник фахового коледжу виступає активним суб'єктом власного особистісного саморозвитку, самозростання. Професійний розвиток викладача становить неперервний, динамічний процес прогресивного, цілеспрямованого формування особистості, яка прагне до високих педагогічних звершень, прогресивного руху, до найвищих щаблів професіоналізму. Це, у свою чергу, передбачає системне, конструктивне перетворення компетентнісного досвіду через подолання деструктивних факторів життя (пандемія, військовий стан), професійних протиріч, та вироблення нової якості професійно-педагогічної дії.

Проте професійна компетентність викладача фахового коледжу не є раз і назавжди набутим атрибутом професійного буття. Із модернізацією освітнього процесу, видозміною пріоритетів у професійних установах і функціях, зокрема спричиненими особливими умовами діяльності, усталені методи і форми професійного розвитку поступово втрачають

свою ефективність. Перестають бути продуктивними і усталені роками технології підвищення кваліфікації, а сама система професійного розвитку педагогічних працівників потребує суттєвого конструктивного переосмислення і модернізації.

Аналіз освітньої практики свідчить: якщо викладач не усвідомлює себе активним суб'єктом неперервного професійно-особистісного зростання, припиняє дбати про зростання власної технологічної культури, послуговуючись лише тим інструментарієм, який давав за певних умов продуктивні результати, то він поступово втрачає набутий рівень професіоналізму і творчості. Тому важливим завданням розвитку професійної компетентності викладача, що здійснює професійну підготовку фахових молодших бакалаврів в умовах пандемії, воєнного та повоєнного часу, постає неперервне, системне формування його сталої професійної позиції, прагнень підняти себе до вершини педагогічної майстерності.

Розвиток професійної компетентності викладача відбувається у процесі курсового підвищення кваліфікації, при організації освітньої діяльності у коледжі, у самоосвіті тощо. Відповідно до сучасних викликів, концептуальні положення щодо забезпечення умов для формування та розвитку компетентностей педагогічного працівника відображено в Конституції України (1996 р.), Законах України «Про фахову передвищу освіту» (2019 р.), «Про освіту» (2017), «Про професійний розвиток працівників» (2012 р.) тощо.

У Концепції розвитку педагогічної освіти (2018 р.), Концепції «Нова українська школа» (2016 р.), Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року (2019 р.), у матеріалах Брюгтського Комюніке про зміцнення європейського співробітництва у сфері професійної освіти і навчання на період 2012–2020 рр. (2010), документі «Спільні Європейські принципи щодо вчительських компетентностей і кваліфікацій» (2005 р.) акцентується увага на необхідності формування нової педагогічної свідомості, яка має усунути в суперечність між традиційно імперативним, трансляційним і гуманістично орієнтованим мисленням педагога. Сьогодні, в особливих умовах діяльності, фаховій передвищій освіті потрібен педагогічний працівник, який навчає студентів *як думати*, а не *що думати*; допомагає опанувати інноваційні, високотехнологічні знання, сприяє реалізації ідеї освіти впродовж життя, а не примушує відтворювати застарілі істини і декларації. Проте результати аналізу наявних наукових праць переконують, що у педагогічній науці поки що недостатньо обґрунтовано принципи, фактори, умови, напрями, етапи, методи, засоби, форми, технології цілеспрямованого розвитку професійної компетентності педагогічних працівників фахових коледжів в умовах воєнного часу.

Такий стан справ у педагогічній науці відображається і на освітній практиці. Відмітимо, що у системі освіти України фахова передвища освіта виконує вкрай важливу роль – вона забезпечує професійну підготовку досить чисельної групи фахівців-організаторів виробництва середньої управлінської ланки, від підготовленості яких безпосередньо залежить якість і кількість виробленої вітчизняної продукції. Водночас європейський досвід свідчить, що основним модернізаційним інструментом забезпечення якості фахової передвищої освіти має стати неперервне підвищення кваліфікації викладачів, системний, цілеспрямований розвиток їх професійних компетентностей.

Наразі і на вітчизняному освітньо-педагогічному полі поступово стверджується розуміння розвитку професіоналізму педагогічних працівників як вкрай необхідного складника оновлення фахової передвищої освіти, а створення дієвої системи підвищення кваліфікації викладачів визнається інноваційною стратегією її модернізації. У директивних документах («Стратегія реформування вищої освіти в Україні до 2020 року», «Концепція розвитку освіти в Україні на період 2015–2025 роки», «Концепція створення та функціонування Національної системи моніторингу якості освіти України»), Законах

України «Про фахову передвищу освіту» виписано положення, котрі актуалізують аспекти розвитку професійної компетентності педагогічних працівників фахових коледжів.

Аналіз тенденцій розвитку фахової передвищої освіти, наявних праць сучасних дослідників та власний досвід дозволили виявити низку суперечностей, подолання яких сприятиме ефективному професійному розвитку педагогічних працівників, зокрема між:

- об'єктивною потребою суспільства у висококваліфікованих та конкурентоздатних педагогічних працівниках фахових коледжів з високим рівнем самоорганізації професійно-педагогічної діяльності та недостатнім рівнем їх підготовленості до творчого саморозвитку, неспроможністю усталеної роками методології підвищення кваліфікації забезпечити таку потребу в умовах пандемії, воєнного та повоєнного часу;

- вимогами, що висуваються Національною рамкою кваліфікацій, Законами України «Про освіту», «Про фахову передвищу освіту» до професіоналізму викладачів та недостатнім обґрунтуванням теоретичних і методичних основ розвитку професійної компетентності педагогічних працівників фахових коледжів в умовах пандемії, воєнного та повоєнного часу;

- новітніми завданнями закладів фахової передвищої освіти, детермінованими особливими умовами діяльності щодо підготовки громадянсько свідомих, професійно компетентних, патріотично вихованих фахових молодших бакалаврів, здатних до продуктивної професійної самореалізації і реалізації принципу навчання впродовж життя, та недостатньою розробленістю системи розвитку професійної компетентності педагогічних працівників фахових коледжів, яка б цьому сприяла;

- нагальною потребою закладів фахової передвищої освіти в цілеспрямованому розвитку професійних знань, педагогічної техніки, культури, моральності, професійно значущих якостей педагогічних працівників, та обмеженістю наявного науково-методичного забезпечення цього процесу в особливих умовах діяльності фахових коледжів.

Зазначені протиріччя підкреслюють актуальність проблеми розвитку професійної компетентності педагогічних працівників фахових коледжів та зумовлюють необхідність пошуку відповідей на низку конкретних запитань, а саме:

- як забезпечити високу мотивацію педагогічних працівників опанування інноваційними знаннями, новими педагогічними технологіями у самоосвітній діяльності, особливо в міжкурсовий період підвищення кваліфікації;

- які методи, засоби, форми і технології розвитку професійної компетентності педагогічних працівників фахових коледжів слід реалізувати у процесі підвищення їх кваліфікації, щоб у конструктивній педагогічній взаємодії викладачі цілеспрямовано і творчо формували громадянсько свідомих, патріотично вихованих, різнобічно освічених, висококваліфікованих фахових молодших бакалаврів.

Перспективи подальших наукових пошуків пов'язуємо із розробленням методичної системи розвитку професійної компетентності педагогічних працівників фахових коледжів.